

1. Shemot 40:17-18

וַיְהִי בַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיית בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ הַיּוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן: וַיִּקֶּם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו וַיִּשֶׂם אֶת קַרְשָׁיו וַיִּתֵּן אֶת בְּרִיחָיו וַיִּקֶּם אֶת עַמֻּדָיו:

And in the first month, the second year, the first of the month, the Mishkan was erected. And Moshe erected the Mishkan, and he put its bases in place, and he set up its boards and placed its beams, and erected its posts.

2. Midrash Tanchuma, Pekudei 11

היה משה מיצר על שלא נשתתף הוא עמהן במלאכת המשכן, כיצד הנדבה נתנה על ידי ישראל והמלאכה נעשית ע"י בצלאל ואהליאב וחכמי לב ולפי שהיה משה מיצר העלים הקב"ה מהם ולא היו יכולין להעמידו. כיון שהטיחו פניהם מכל מקום ולא היו יכולין להעמידו נכנסו כל ישראל אצל משה אמרו משה רבינו כל מה שאמרת לנו עשינו וכל מה שצויתנו ליתן ולהוציא נתננו הכל והרי כל המלאכה לפניך שמא חסרנו שום דבר או ויתרנו על כל מה שאמרת לנו ראה הכל לפניך והיו מראין לו כל דבר ודבר, שנא' ויביאו את המשכן אל משה וגו', וכתוב וירא משה את כל המלאכה וגו', אמרו לו לא כך וכך אמרת לנו לעשות, אמר להם הן, וכן על כל דבר ודבר, אמרו לו ואם כן למה אינו עומד שהרי כבר נצטערו בצלאל ואהליאב וכל חכמי לב להעמידו ולא היו יכולין

והיה משה מיצר על דבר זה עד שאמר לו הקב"ה למשה לפי שהיית מיצר שלא היה לך עשייה ולא חלק במלאכת המשכן לפיכך לא יכלו אותן חכמים להעמידו בשבילך כדי שידעו כל ישראל שאם על ידך אינו עומד שוב אינו עומד לעולם ואיני כותב לו הקמה אלא על ידך שנאמר ויקם משה את המשכן. וכן הוא אומר וידבר ד' אל משה ביום החדש הראשון באחד לחדש תקים את משכן אהל מועד.

אמר משה רבש"ע איני יודע להעמידו, אמר ליה עסוק בידך ואתה מראה להעמידו והוא עומד מאלי ואתה עושה עליך שאתה הקימתו שנאמר ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן, ומי העמידו משה שנאמר ויקם משה את המשכן.

Moshe was upset that he had not personally taken part in building the Mishkan, as the materials had been donated by the Jews and the work had been performed by Betzalel, Oholiav and the craftsmen. Because Moshe was upset, Gd hid information from the people and they could not erect the Mishkan. Once they had exhausted all of their means and were unable to erect it, the Jews came to Moshe and said, "Our master Moshe! We have done everything you have told us, and we have donated and spent everything you told us to give. All of the work is here before you; have we missed something? Have we added to anything you told us? See, it is all before you!" They showed every item to Moshe, as it is written, "And they brought to Moshe..." "Moshe saw all of the work..." They said to him, "Didn't you tell us to make it like this?" He said, "Yes." And so it went for each item. They said to him, "If so, why won't it stand, for Betzalel and Oholiav and all of the craftsmen have gone to great pains to erect it and they are unable!"

Moshe was upset over this until Gd told him, "Because you were upset that you didn't have an activity or a part in the creation of the Mishkan, therefore those wise men could not erect it. It is for you, so that all Israel will know that if it won't stand for you then it won't stand at all, ever. I will only write that it stood for you." And so it says, "And Gd told Moshe: In the first month, on the first of the month, you shall erect the Mishkan *ohel moed*."

Moshe said: Master of the Universe! I don't know how to erect it! Gd told him, "You work with your hands and act as though you are erecting it, and it will stand on its own. I will record it as though you had erected it." As it says, "And it was, in the first month, the second year, the first of the month, the Mishkan was erected." And who put it up? Moshe did it, as it says, "And Moshe erected the Mishkan."

What Moshe Wanted #1: Manual Labour

3. Talmud, Berachot 55a

"בצלאל" על שם חכמתו נקרא. בשעה שאמר לו הקב"ה למשה "לך אמור לו בצלאל: עשה לי משכן ארון וכלים", הלך משה והפך ואמר לו "עשה ארון וכלים ומשכן". אמר לו, "משה רבינו! מנהגו של עולם אדם בונה בית ואחר כך מכניס לתוכו כלים, ואתה אומר עשה לי ארון וכלים ומשכן, כלים שאני עושה להיכן אכניסם? שמא כך אמר לך הקב"ה: עשה משכן ארון וכלים?" אמר לו, "שמא בצל קל היית וידעת!"

"Betzalel" was named for his wisdom. When Gd told Moshe, "Go tell Betzalel: Make for Me a Mishkan, Aron and implements," Moshe reversed it, saying, "Make an Aron, implements and a Mishkan." [Betzalel] said to him, "Moshe Rabbeinu! Normally, one builds a house and then introduces the implements into it, and you are telling me, 'Make for Me an Aron, implements and a Mishkan'! These implements I am making, where should I put them? Perhaps Gd told you this: Make a Mishkan, Aron and implements?" He replied, "Perhaps you were in the shadow of Gd!"

4. Maharal, Gur Aryeh to Shemot 38:22

יש לומר דמשה היה מקדים את הכלים, דהרי הכלים הם חשובים מן המשכן... ויש להתחיל בעיקר. אבל בענין המעשה, יש להקדים את המשכן, מפני שהמשכן הוא שמירת הכלים. ולפיכך בצלאל אשר היה ממונה על המעשה, בא אליו הידיעה לעשות את המשכן קודם. אבל משה דהיה ממונה על הלימוד בלבד, והיה יודע ציור המשכן, וזהו הלימוד איך יצוה, התחיל בכלים תחלה...

One could say that Moshe put the implements first because the implements are more important than the Mishkan... And one should begin with the essence. But practically, one should put the Mishkan first, because the Mishkan protects the implements. Therefore, Betzalel, who was in charge of the activity, received the knowledge that he should make the Mishkan first. But Moshe, who was only in charge of study, and who knew the design of the Mishkan, and this was the study which informed his instruction, began with the implements...

5. Rabbi Klonymus Kalman Schapira, Bnei Machshavah Tovah pp. 11-12

והנה לפי האמת עבודת המחשבה צריכה להתחיל מלמטה למעלה, מתחילה יטהר את גופו ואז מחשבתו ממילא תטהר ותתחזק, ולא שיתחיל האדם במחשבתו בראשונה.

In truth, service of the mind must begin from below and work upward, at first purifying one's body, and then one's thoughts will be purified and strengthened automatically. One should not begin with his thoughts first.

6. Rashi to Bereishit 3:5

"והייתם כאלקים" - יוצרי עולמות:

"Like Elokim" – creators of worlds.

7. Ramban to Shemot 35:21

"כל איש אשר נשאו לבו" - על החכמים העושים במלאכה יאמר כן, כי לא מצינו על המתנדבים נשיאות לב, אבל יזכיר בהם נדיבות, וטעם "אשר נשאו לבו לקרבה אל המלאכה", כי לא היה בהם שלמד את המלאכות האלה ממלמד, או מי שאימן בהן ידיו כלל, אבל מצא בטבעו שידע לעשות כן, ויגבה לבו בדרכי ד' לבא לפני משה לאמר לו אני אעשה...

"All whose heart elevated him" – It says this [only] regarding the craftsmen; we don't find elevation of the heart regarding the donors, but only generosity. The idea of "whose heart elevated him to draw near to the labour" is that no one among them learned the tasks from a teacher or from someone who trained his hands at all, but he found in his heart that he knew how to do this. His heart was elevated in the ways of Gd, to come before Moshe and say, "I will do..."

8. Rabbi Yosef Dov Soloveitchik, *Halakhic Man* (Kaplan translation, pp. 100-101)

The Scriptural portion of the creation narrative is a legal portion, in which are to be found basic, everlasting halakhic principles... If the Torah then chose to relate to man the tale of creation, we may clearly derive one law from this manner of procedure – viz, that man is obligated to engage in creation and the renewal of the cosmos.

9. Shemot 16:26, 20:8, 23:12, 31:15, 34:21, 35:2; Vayikra 23:3; Devarim 5:13

10. Ibn Ezra to Shemot 20:9

ששת ימים תעבד - מותר לך לעבד ואיננו מצוה

"Six days you shall work" – you may work; this is not a mitzvah.

11. Midrash, Mechilta d'Rabban Shimon bar Yochai 20:9

ששת ימים תעבד:

- ר' אומר הרי זו גזירה אחרת שכשם שנצטוו ישראל על מצות עשה של שבת כך נצטוו על המלאכה.
- ר' אלעזר בן עזריה אומר גדולה מלאכה שלא שרת שכינה בישראל עד שעשו מלאכה שנ' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שמ' כה ח)...
- ר' עקיבה אומר גדולה מלאכה שהרי נהנה שווה פרוטה מן ההקדש מביא מעילה וחומשה ומביא אשם בשתי סלעים והפועלין שהיו עושין בהקדש נוטלין שכרן מתרומת הלשכה.
- ר' שמעון אומר גדולה מלאכה שאפלו כהן גדול נכנס ביום הכפורים שלא בשעת עבודה חייב מיתה ובשעת עבודה טמאין ובעלי מומין מותרין להיכנס.

"Six days you shall work" –

- Rebbe said: This is another decree, that just as Israel is instructed in the commandments of Shabbat, so they are instructed regarding work.

- Rabbi Elazar ben Azariah said: Work is great, for the *Shechinah* was not manifest upon Israel until they worked, as Shemot 25:8 says, "Make a Sanctuary for Me, and I will dwell among them."
- Rabbi Akiva said: Work is great, for one who benefits a *perutah's* worth from sanctified property brings an offering and pays its value and an extra 1/5 and brings a korban worth two *selah*, but workers handling sanctified property are paid out of the half-*shekel*/contributions.
- Rabbi Shimon said: Work is great, for even a kohen gadol who enters [the Holy of Holies] on Yom Kippur outside of the service is liable for death, but when working there even the impure and blemished may enter.

12. Avot d'Rabbi Natan II 21

אהוב את המלאכה חייב אדם להיות אוהב את המלאכה ועוסק במלאכה... היה רבי אליעזר אומר גדולה היא מלאכה שכשם שנצטוו ישראל על השבת כך נצטוו על המלאכה שנאמר ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך... ר' אליעזר אומר גדולה היא מלאכה שכל הגוול את חבירו שוה פרוטה צריך (לו) לילך אחריו אפילו למדי. פועל שהיה עושה עם בעל הבית בכותבות אפילו אחת מהם יפה דינר אוכל ואינו בוש... ועוד היה רבי אומר גדולה היא מלאכה שאפילו לאדם חצר או גינה חרבים ילך ויעסוק בהם כדי שיהא עסוק במלאכה... מעשה ברבי יאשיהו שהיה מפנה את כליו מערב שבת עם חשיכה מבית זה לבית זה מזויות זה לזויות זה. אמרו לו רבי למה אתה עושה כך. אמר להם כדי שתעבור עלינו שבת שנאמר שבת וינפש...

"Love work" – One is obligated to love work and involve himself in work... Rabbi Eliezer used to say: Work is great, for just as Israel was instructed regarding Shabbat, so they are instructed regarding work, as it says, "Six days you shall work, and perform all of your tasks." ... Rabbi Eliezer said: Work is great, for one who steals a *perutah's* worth from another must pursue him, even to Medea, but an employee handling large dates may eat without shame, even if each one is worth a *dinar*. Rebbe also said: Work is great, for even one who has a ruined yard or garden should involve himself with them, to be busy... Once Rabbi Yoshiyahu was moving his belongings from house to house and corner to corner on Friday, at dusk. They said to him, "Our master! Why do you do this?" He replied, "So that Shabbat will come upon us, as it is written, 'He halted and rested.'"

What Moshe Wanted #2: Community of Kedushah

13. Shemot 33:7, Shemot 40:34-35

ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה וקרא לו אהל מועד והיה כל מבקש ד' יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה: ויכס הענן את אהל מועד וכבוד ד' מלא את המחנה: ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד ד' מלא את המחנה:

Why Didn't Hashem Give It to Moshe?

14. Shemot 35:34-35

ולהורות נמן בלבבו הוא ואהליאב בן אחיסמך למטה דן: מלא אתם חקמת לב לעשות כל מלאכת חרש וחשב ורקם בתכלת ובארגמן בתולעת השני ובשש וארג עשי כל מלאכה וחשבי מחשבת: